

การนิยามความหมายการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผ่านเรื่องเล่าจากความทรงจำทางสังคมของคนแต่แรกในชุมชนทุ่งรี

The definition of land use around the Prince of Songkla University, Hat Yai District, Songkhla Province, through stories from the social memories of the early people in the Thung Ri community

เก็ดถวา บุญปรากร^{1*}, เจตน์สฤกษ์ สังกพัน², ปกรณ์ ลิมโยธิน³, จุฑารัตน์ ทรัพย์⁴,
นันทรัฐ สุริโย⁵ และนันทิยารัตน์ สุริโย⁵

Kettawa Boonprakarn^{1*}, Jedsarid Sangkaphan², Prakorn Limyothin³,
Jutarat Kotcharat⁴, Nuntharat Suriyo⁵ and Nunthiyarat Suriyo⁵

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Assistant Professor Dr., Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education Foundation and Liberal Arts, Hatyai University.

² อาจารย์, วิทยาลัยประมงติณสูลานนท์ สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคใต้ อ.เมือง จ.สงขลา

² Lecturer, Tinsulanonda Fisheries College, Southern Vocational Institute of Agriculture, Mueng District, Songkhla Province

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

³ Assistant Professor Dr., Public and Private Management, Faculty of Political Science, Hatyai University.

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาการประถมศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

⁴ Assist. Prof. Dr., Department of Elementary Education, Faculty of Education Foundation and Liberal Arts, Hatyai University.

⁵ นักวิจัยอิสระ

⁵ Freelance Researcher

* Corresponding author, E-mail: kettawa@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนิยามความหมายของการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผ่านเรื่องเล่าจากความทรงจำทางสังคมของคนแต่แรกในชุมชนทุ่งรี การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการเก็บข้อมูลจากการสังเกตและสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 25 คน ได้แก่ คนเฒ่าคนแก่ ชาวบ้านที่อาศัยในชุมชนทุ่งโดน ทุ่งงาย และทุ่งรี เป็นกลุ่มแม่ค้า แม่บ้านดูแลหอพัก หน่วยงานภาครัฐ และร้านค้า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลมาจำแนกหมวดหมู่ ที่ความ สร้างข้อสรุปและนำเสนอด้วยวิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า การนิยามความหมายของการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ในสมัยก่อนพบว่าคนในสมัยนั้นให้คุณค่าและความหมายของที่ดินว่าเป็นพื้นที่ทางการเกษตรใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อดำรงชีพ หลังจากมีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ทำให้คุณค่าและความหมายของที่ดินรอบมหาวิทยาลัยเปลี่ยนแปลงไปเป็นแผ่นดินทองของการลงทุนมีการสร้างอาคารพาณิชย์เพื่ออยู่อาศัย, ร้านค้า และบริการเพื่อรองรับนักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัย

คำสำคัญ: การใช้ประโยชน์ที่ดิน, ความทรงจำทางสังคม, เรื่องเล่า, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Abstract

The objective of this article is to study the definition of land use around Songkla University, Hat Yai District, Songkhla Province, through stories from the first social memories of Thung Ri community. This research uses qualitative research by collecting data from observations and in-depth interviews from 25 key informants, including old people, villagers living in Thung Doan, Thung Ngai and Thung Ri community, vendors, housewives, dormitory caregivers, government agencies and stores. Analyze the data by bringing the data to classify, interpret, create conclusions and present it with analytical descriptive method.

The results of the research showed that In defining the meaning of land use around Prince of Songkla University in the past, it was found that people in those days gave the value and meaning of land as an agricultural area using land for living. After the establishment of Prince of Songkla University, the value and meaning of the land around the university changed to the golden land of investment, with the construction of commercial buildings for housing, shops and services to support the students and staff of the university.

Keywords: Land use, social memories, stories, Prince of Songkla University

บทนำ

แนวทางการพัฒนาประเทศไทยตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) เป็นต้นมา ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย การให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองหลักในแต่ละภูมิภาค เช่น เชียงใหม่ นครราชสีมา หรือสงขลา ในภาคใต้ จึงทำให้เมืองหลักแต่ละภูมิภาคมีบทบาทเป็นศูนย์กลางความเจริญในการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ แทบทุก ๆ ด้าน ทั้งศูนย์รวมทางด้านเศรษฐกิจ ศูนย์รวมระบบราชการ แหล่งท่องเที่ยว หรือแม้กระทั่งศูนย์กลางของสถาบันการศึกษา (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2556)

การพัฒนาที่เกิดจากการกระจายอำนาจดังกล่าว นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทำให้ชุมชนชนบทกลายเป็นเมือง สอดคล้องกับ ฌองส์ เล็งประชา (2523, น.105) ที่กล่าวว่า เป็นความพยายามของผู้นำประเทศที่ต้องการสร้างชนบทให้กลายเป็นเมือง โดยการสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นแก่ชุมชน เช่น การเป็นที่ตั้งของศูนย์กลางการขนส่ง การเกิดขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรม การเป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาทำให้ชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญดังกล่าว เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินจากเกษตรกรรมถูกเปลี่ยนมาเป็นการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของ

อาคารพาณิชย์ สถาบันการศึกษา เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิต เนื่องจากพื้นที่ทำการเกษตรเดิม ซึ่งเป็นฐานในวิถีผลิตถูกแทนที่ด้วยสิ่งก่อสร้าง สาธารณูปโภค และสาธารณูปการเพื่อรองรับการขยายตัวของเมือง ทำให้ประชาชนต้องถูกบีบบังคับให้ต้องปรับเปลี่ยนอาชีพไปสู่อาชีพนอกภาคเกษตรกรรม โดยปริยาย เช่น ธุรกิจการค้า รับจ้าง หรือเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น ในขณะเดียวกันงานศึกษาของสุเทพ สุนทรเกสัช (2540) ได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงไปสู่ลักษณะความเป็นเมืองดังกล่าวว่าเป็นการเคลื่อนย้ายของประชากรเข้าสู่แหล่งงานใหม่ ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม และการอพยพของคนจำนวนมาก เพื่อเข้าสู่วิถีด้านการค้าและบริการ และอุตสาหกรรมในบริเวณเมือง (Urban areas) ความหลากหลายของโครงสร้างทางสังคมดังกล่าวนี้ ก่อให้เกิดความยุ่งยากในการดำรงอยู่ในสังคมที่มีความซับซ้อน การพัฒนาจนเกิดความเจริญและกลายเป็นเมืองด้านหนึ่งถือเป็นความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมอีกด้านหนึ่ง ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ปัญหาความแออัดของเมือง การขยายตัวของเมืองแบบไร้ทิศทาง ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม การจราจร หรือปัญหาด้านคุณภาพชีวิตที่ต้องปรับเปลี่ยนไปจากความเป็นเมืองที่เข้ามา (ดารณี ธิวิสิทธิ์พัฒนกุล, 2541, น.5)

เช่นเดียวกันในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ถือได้ว่าเป็นเมืองหลักในส่วนภูมิภาคของทางภาคใต้เป็นอีกเมืองหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากกระบวนการกลายเป็นเมืองหลังจากมีนโยบายการกระจายความเจริญตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจภาคใต้ ซึ่งจุดเปลี่ยนที่สำคัญและทำให้มองเห็นภาพการเปลี่ยนแปลงของเมืองหาดใหญ่ได้ชัดเจนยิ่งขึ้นนั่นก็คือ การจัดตั้งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ บนเนื้อที่ประมาณ 690 ไร่ที่ได้รับการบริจาคจากคุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร และใช้เป็นที่ทำการถาวรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เมื่อปี พ.ศ. 2514 และเมื่อปี พ.ศ. 2538 หาดใหญ่มีความเจริญมากขึ้นกลายเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางบกและทางอากาศ มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นทำให้ถูกยกฐานะจากเทศบาลเมืองหาดใหญ่เป็น"เทศบาลนครหาดใหญ่" ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับฎีกาเล่มที่ 112 ตอนที่ 40ก ลงวันที่ 24 กันยายน 2538 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 25 กันยายน 2538 (เทศบาลนครหาดใหญ่, 2562) ปราบกฎการณดังกล่าวนี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายและอพยพของประชากรต่างถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่ภายในอำเภอหาดใหญ่ เอกชนมีบทบาทสำคัญในการเข้ามาลงทุนไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกิจค้าขายซึ่งหาดใหญ่เป็นเมืองที่มีทำเลที่ตั้งใกล้กับชายแดนไทย-มาเลเซีย ดังนั้นหาดใหญ่จึงมีบทบาทสำคัญในฐานะเมืองคู่ค้ากับต่างชาติซึ่งมีอำนาจในการซื้อสูง ทั้งมาเลเซียและสิงคโปร์ มีการจ้างงานและการหลังไหลของแรงงานเป็นจำนวนมาก (เก็ดถวา บุญปรการ, 2559)

จากความเจริญและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวของอำเภอหาดใหญ่เป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์จากที่ดิน จากเดิมเคยเป็นพื้นที่ในส่วนของภาคเกษตรกรรม มีการปลูกผักทำนา ทำสวน โดยเฉพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ คือ ยางพารา อีกทั้งพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับการเกษตรกรรม เพราะทิศตะวันออกมีอาณาเขตติดกับเขาคอหงส์ และมีแม่น้ำสายใหญ่สองสาย คือ แม่น้ำคลองเตย และคลองเรียน ดังนั้นภาคการเกษตรจึงมีน้ำใช้ตลอดทั้งปี ทว่าเมื่อมีการขยายพื้นที่เมืองจึงเป็นเหตุให้พื้นที่เมืองรุกล้ำพื้นที่ทางการเกษตร การใช้ประโยชน์ของที่ดินจึงเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นเมือง คือ มีการปิดเส้นทางน้ำโดยการถมคลองเพื่อสร้างเป็นที่อยู่อาศัย อาคารพาณิชย์ สถานที่ทางราชการ ซึ่งชุมชนทุ่งรีเป็นชุมชนใกล้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จากเดิมที่เป็นพื้นที่ราบเชิงเขาคอหงส์ ประชากรมีอยู่ไม่กี่ครัวเรือน ซึ่งบ้านแต่ละหลังมีระยะห่างกันพอสมควร มีการปลูกยางพาราและทำไร่ทำนา ปลูกผักเพื่อยังชีพ แต่เมื่อมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นในพื้นที่ ทำให้การใช้ที่ดินในบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยซึ่งหมายรวมถึงพื้นที่ทั้งหมดของชุมชนทุ่งรีด้วย ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง โดยมีการเปลี่ยนแปลง

พื้นที่จากสวนยาง และไร่นา เป็นอาคารพาณิชย์ ที่อยู่อาศัย เช่น หอพักนักศึกษา คอนโดมิเนียม ตลาดศรีตรัง ร้านค้า ร้านสะดวกซื้อ ห้างสรรพสินค้า สถานบันเทิง และสถานที่ของราชการ ซึ่งมีผู้คนอยู่อาศัยอย่างหนาแน่น มียานพาหนะ ทั้งรถจักรยานยนต์ และรถยนต์ รวมถึงการวางผังเมืองที่ไม่ได้มาตรฐานไร้ระเบียบแบบแผน สะเปะสะปะ จึงเป็นสาเหตุให้เกิดการจราจรติดขัด อุบัติเหตุ อาชญากรรม ต่าง ๆ มากมายจึงเป็นเหตุให้ผู้คนต้องปรับตัวต่อการกลายเป็นเมืองดังกล่าว และการนิยามความหมายของที่ดินได้เปลี่ยนไปจากเดิม ทำให้คนแต่แรกที่เคยอาศัยอยู่ในบริเวณชุมชนทุ่งรีได้ขายที่ดินทำกินอพยพเข้าไปอาศัยอยู่ในชุมชนทุ่งโดน และชุมชนทุ่งงาย คนแต่แรกเหล่านี้คือคนที่เคยอาศัยอยู่ตั้งแต่ก่อนสร้างมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ บางคนยังมีชีวิตอยู่ บางคนเสียชีวิตไปแล้ว แต่รุ่นลูกยังมีความทรงจำของคนแต่แรกอยู่ และหลังจากที่มหาวิทยาลัยสร้างเสร็จแล้วมีกลุ่มนายทุน นักศึกษาเข้ามาอาศัยอยู่จำนวนมาก ทำให้คนแต่แรกต้องอพยพโยกย้ายหนีความวุ่นวาย

จากปรากฏการณ์ข้างต้นผู้วิจัยเกิดคำถามว่า การนิยามความหมายของการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ผ่านเรื่องเล่าจากความทรงจำทางสังคมของคนแต่แรกเป็นอย่างไร เพื่อที่จะทำความเข้าใจการดำรงอยู่การปรับตัวของคนแต่แรกที่สะท้อนมุมมองการใช้ประโยชน์ที่ดินจากความทรงจำที่หลากหลายนำมาเป็นเรื่องเล่าถ่ายทอดเป็นเรื่องราวการถวิลหาอดีตที่มีคุณค่าของคนแต่แรก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การนิยามความหมายของการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ผ่านเรื่องเล่าจากความทรงจำทางสังคมของคนแต่แรก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การใช้ประโยชน์ที่ดินกับกระบวนการกลายเป็นเมือง

การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นกิจกรรมที่มนุษย์ใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต และระบบการผลิต โดยเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ ความหนาแน่นของประชากร และการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าไปยังพื้นที่นั้น ๆ สูง เพื่อจัดสร้างสิ่งก่อสร้าง และปรับเปลี่ยนวิถีผลิตด้านเกษตรกรรมสู่วิถีการค้า และบริการ ตลอดจนอุตสาหกรรม ทั้งนี้เนื่องจากเมืองเหล่านั้นเป็นศูนย์กลางธุรกิจที่สำคัญ หรือมีการก่อตั้งสถาบันการศึกษาจึงทำให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณดังกล่าวมีความหลากหลายและซับซ้อนขึ้นมีลักษณะต่าง ๆ ตามที่นักวิชาการได้สนใจศึกษาดังนี้

สุวัฒนา ธาดานิติ (2547, น.19-22) อธิบายความหมายของการใช้ที่ดิน คือ ลักษณะกายภาพบนพื้นที่ดินอันเป็น ผลมาจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่งการใช้ที่ดินในเมืองสามารถแบ่งย่อยได้ดังนี้ คือ 1) การใช้ที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย (Residential Land use) 2) การใช้ที่ดินเพื่อเป็นโรงงานอุตสาหกรรม (Manufacturing Land use) 3) การใช้ที่ดินเพื่อพาณิชยกรรม (Commercial Land use) 4) การใช้ที่ดินเพื่อเป็นสถานที่ราชการ (Government Land use) 5) การใช้ที่ดิน เพื่อเป็นที่พักผ่อนของประชากรเมือง (Recreation Land use) 6) การใช้ที่ดินเพื่อการขนส่ง (Transport Land use) 7) การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรในเมือง (Resource Production and Extraction Land use) 8) บริเวณที่ยังไม่มีการพัฒนา (Undeveloped Areas)

สำหรับงานศึกษาของณตมณีย์ อุสุวรรณทิม (2546) ทำการศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของชุมชนรอบมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พบว่า จากการก่อตั้งมหาวิทยาลัย

แม่ฟ้าหลวงในปี พ.ศ.2541 เป็นตัวการดึงดูดนักลงทุนและประชาชนเข้ามาในพื้นที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินไปอย่างชัดเจน คือ เกิดการเปลี่ยนแปลงจากพื้นที่เกษตรกรรม ทำไร่นา เป็นพื้นที่ว่างเปล่าเพื่อรอการก่อสร้างอาคารต่าง ๆ โดยเป็นการกว้านซื้อโดยนายทุนเพื่อรอการเก็งกำไร รองลงมาคือการเปลี่ยนแปลงจากพื้นที่เกษตรกรรมเป็นพื้นที่ก่อสร้างสถาบันการศึกษา และอาคารพานิช ตลอดจนพบว่า จากชุมชนที่ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็วก่อให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทดแทนพื้นที่ทำการเกษตรเดิมที่เปลี่ยนไปเป็นพื้นที่ก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ และเพื่อต้องการพื้นที่สำหรับไว้รองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคตด้วย จึงเกิดการบุกรุกกลุ่พื้นที่ป่าเกิดการใช้ที่ดินผิดประเภทการนำพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกมาใช้สำหรับเป็นพื้นที่ก่อสร้างเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองก่อให้เกิดปัญหาระยะยาวกับเกษตรกรผู้ทำการเกษตร ปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยจากราคาที่ดินที่เพิ่มขึ้น และยังก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาอีกมากมาย เช่น ปัญหาการก่อสร้างอาคารสูง ปัญหาขยะ และปัญหาน้ำท่วม เป็นต้น

เช่นเดียวกับงานศึกษาของชลนิชา สาระพล (2540) ที่มีการศึกษาการวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองโดยรอบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พบว่า เมื่อมีมหาวิทยาลัยเข้ามาตั้งในพื้นที่ประกอบกับการขยายตัวของเมืองทำให้เกิดการพัฒนาาระบบคมนาคม มีการตัดถนนใหม่เกิดการทำลายสภาพแวดล้อมเกิดการรุกรานพื้นที่ป่าสงวนเพื่อสร้างสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเพื่อรองรับการขยายตัวของเมือง ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้ที่ดินไม่เป็นระเบียบการใช้ทรัพยากรอย่างไม่มีแผนเกิดปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคจากการทำลายพื้นที่ป่า และปัญหาอื่น ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

กระบวนการกลายเป็นเมือง

กระบวนการเกิดเป็นเมืองเกี่ยวข้องกับการแปลงสภาพประชากร กระบวนการผลิต และสภาพแวดล้อมทางสังคมการเมืองของเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งมีการกระจายตัวอย่างสม่ำเสมอบนพื้นที่มีลักษณะการใช้แรงงานเข้มข้น และมีความเป็นปัจเจกภาพสูง ไปสู่ฐานะของเศรษฐกิจเมือง ซึ่งมีการกระจุกตัวกันบนพื้นที่ค่อนข้างมาก มีความชำนาญเฉพาะอย่างในการผลิตสินค้าและการบริการสูง และการพึ่งพาต่อกันระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐบาลอย่างใกล้ชิด ที่สำคัญก็คือ เศรษฐกิจเมืองมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม (Innovation) และลักษณะของการประกอบการในระดับสูง

Gould and Kobb (1964, p.739) อธิบายว่า ความเป็นเมืองมีหลายความหมายดังนี้

1. ความเป็นเมืองอาจหมายถึงการกระจาย (Diffused) ของอิทธิพลสังคมเมืองไปสู่สังคมชนบท คำว่า“อิทธิพล” ที่ได้กระจายไปนั้นหมายถึงขนบธรรมเนียมและลักษณะ (Trait) ของเมือง
2. ความเป็นเมืองหมายถึง ปรากฏการณ์ของลักษณะสังคมเมืองที่เกิดขึ้น หรือลักษณะของสังคมเมืองในแง่ประชากร คำนิยามนี้พบเสมอ ๆ ในหนังสือของสังคมวิทยาชนบท กล่าวคือ การปฏิวัติทางด้านวัฒนธรรมในเขตชนบทได้กลายเป็นวัฒนธรรมแบบสังคมเมือง
3. นักประชากรศาสตร์เข้าใจความเป็นเมืองว่าเป็นกระบวนการของประชากรที่มารวมกันอยู่อย่างหนาแน่น มีความหมายสำคัญที่ว่า เป็นกระบวนการหนึ่งของการเคลื่อนไหวจากที่ไม่ใช่สังคมเมืองไปเพื่อให้ถึงความสมบูรณ์ของลักษณะเมืองของประชาชนที่มารวมอยู่อย่างหนาแน่น
4. ความเป็นเมือง เป็นกระบวนการของการรวมตัวอยู่อย่างหนาแน่นของประชากรซึ่งในอัตราขอประชากรในเมือง ต่อประชากรทั้งหมดที่เพิ่มขึ้น¹²

นอกจากนี้ Hawley (1981 อ้างถึงใน ดารณี ถวิลพิพัฒนกุล, 2541) ได้ให้คำจำกัดความของกระบวนการกลายเป็นเมือง หรือ Urbanization ว่าเป็นการเคลื่อนไหวจากหน่วยย่อย และมีความเป็นท้องถิ่นสูงไปสู่ระบบที่ซับซ้อนและมีการขยายอาณาบริเวณออกไปโดยมีการจัดองค์กรแบบเมือง การที่อัตราและระดับของกระบวนการเป็นเมืองจะเพิ่มขึ้นได้นั้น ขึ้นอยู่อย่างมากกับเทคโนโลยีที่ใช้เกี่ยวกับการจัดองค์กรเพื่อให้ทุก ๆ ส่วนประสานสัมพันธ์กัน

งานศึกษาของรตพร สุกแก้วมณี (2546) ได้อธิบายการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและแบบรูปการตั้งถิ่นฐานในอำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลา พบว่า หลังการสร้างถนนลพบุรีราเมศวร์ และการวางระบบโครงข่ายคมนาคมทำให้เมืองขยายไปตามเส้นทางคมนาคมเกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจากพื้นที่เกษตรกรรมมาเป็นพื้นที่อยู่อาศัยเป็นสำคัญถึง ร้อยละ 6.09 รองลงมาเป็นพื้นที่พาณิชย์กรรม ร้อยละ 2.44 พื้นที่อุตสาหกรรม ร้อยละ 1.06 และสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ร้อยละ 0.76 การกระจายตัวของเมืองขยายตัวเป็นช่วง ๆ โดยเฉพาะบริเวณทางแยกที่สำคัญ ๆ และลักษณะการขยายตัวของเมือง และการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปตามทฤษฎีรูปปลี (Sector Theory) ร่วมกับทฤษฎีการพัฒนาารูปดาว (Axial Development Theory) ทฤษฎีรูปปลี คือ บริเวณที่เป็นย่านธุรกิจการค้าจะอยู่บริเวณศูนย์กลางเมืองและการเติบโตของเขตพาณิชย์กรรมนั้นจะกระจายออกจากศูนย์กลางเดิมไปตามแนวถนนสายสำคัญของเมืองออกสู่เขตชานเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของวรรณรินทร์ พัฒนาอนน (2543, น.26-32; กฤษ เพิ่มทันจิตต์, 2542) ได้อธิบายทฤษฎีการเติบโตของเมือง และการขยายตัวของเมืองไว้ ดังนี้

1. รูปแบบการใช้ที่ดินแบบวงกลม เป็นการขยายตัวของเมืองในลักษณะของวงแหวนโดยแต่ละส่วนจะขยายออกไปจากศูนย์กลางเมือง หรือย่านศูนย์กลางธุรกิจซึ่งเกิดจากเมื่อศูนย์กลางเมืองขยายตัวหรือมีความเจริญเต็มที่ โดยแบ่งการใช้ที่ดินออกเป็นบริเวณ (Zone) ต่าง ๆ
2. รูปแบบการใช้ที่ดินแบบเป็นสัดส่วนของวงกลม คือการขยายตัวของเมืองในลักษณะเป็นสัดส่วนของวงกลมโดยการขยายตัวของเมืองออกจากศูนย์กลางไปสู่รอบนอกตามเส้นทางคมนาคมโดยกระจายไปตามสองฟากถนนหรือหรือทางรถไฟทำให้มีรูปร่างคล้ายใบพัดลม (Fan shape) หรือลักษณะรูปดาว
3. รูปแบบการใช้ที่ดินแบบหลายศูนย์กลาง เป็นลักษณะการขยายตัวของเมืองที่มีศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจหลายด้าน เป็นเมืองขนาดใหญ่ มีการคมนาคมสื่อสารที่ทันสมัย ศูนย์กลางแต่ละแห่งอาจมีความสำคัญเฉพาะด้าน เช่น ศูนย์กลางการค้าหลัก ศูนย์กลางการค้ารอง เป็นลักษณะการกระจายความเจริญจากศูนย์กลางการค้าหลักไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของเมือง
4. รูปแบบการใช้ที่ดินแบบศูนย์กลางย่อย (Sub-center) คือการใช้ที่ดินแบบศูนย์กลางย่อยจะเกิดขึ้นบริเวณชานเมืองที่เป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของศูนย์กลางธุรกิจการค้า ในเมืองใหญ่โดยมีเส้นทางคมนาคมจากศูนย์กลางธุรกิจไปยังศูนย์กลางย่อยต่าง ๆ
5. รูปแบบการใช้ที่ดินแบบเส้นตรง คือรูปแบบการใช้ที่ดินที่อธิบายถึงการขยายตัวของเมืองเป็นแนวเส้นตรง ตามถนนหรือแม่น้ำลำคลอง ลักษณะการขยายตัวเป็นแนวยาวนี้ ส่วนมากจะเกิดขึ้นกับถนนที่เชื่อมต่อกับศูนย์กลางเมือง โดยจะเป็นการขยายจากศูนย์กลางหนึ่งไปสู่อีกศูนย์กลางหนึ่ง
6. รูปแบบการใช้ที่ดินแบบ Ribbon - development คือ การขยายตัวของเมืองจะเป็นเส้นตรงไปตามถนนตามขวาง การขยายตัวแบบนี้จะเกิดขึ้นกับถนน ซึ่งเชื่อมระหว่างศูนย์กลางหนึ่งไปอีกศูนย์กลางหนึ่ง เป็นไปในลักษณะวงแหวน

พริภา อ่อนเกิด (2550, น.19-20) อธิบายเพิ่มเติมว่า การพิจารณาหรือตัดสินใจว่า พื้นที่ใดในเมืองควรมีกิจกรรมการใช้ที่ดินประเภทใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความสูงต่ำของพื้นที่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เป็นการประเมินผลตอบแทนที่จะเกิดขึ้นจากการใช้ที่ดินออกมาเป็นตัวเงิน เช่น พื้นที่ว่างที่เป็นสนามเด็กเล่นไม่ได้ผลตอบแทนแต่อย่างใด แต่ถ้านำมาสร้างเป็นอาคารให้เช่าจะได้ผลตอบแทน ปัจจัยด้านเทคโนโลยี การใช้ที่ดินบางอย่างมีลักษณะกายภาพที่ไม่เหมาะสม เช่น บริเวณน้ำท่วม แต่ก็สามารถนำเทคโนโลยีมาช่วยพัฒนาให้เกิดย่านที่พักอาศัยต่าง ๆ ได้

สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงของการใช้ที่ดินในเมือง ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ในลักษณะต่าง ๆ ตามความเหมาะสมและการเข้าถึงทรัพยากรทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดินอยู่ตลอดเวลา จากการใช้ที่ดินประเภทหนึ่งไปสู่อีกประเภทหนึ่ง โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงจากการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรในอดีตมาเป็นการใช้ที่ดินเพื่อสิ่งก่อสร้างเป็นสำคัญ ส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงเป็นผลมาจากการขยายตัวของเมืองและปัจจัยต่าง ๆ เช่น ทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี และการเปลี่ยนไปสู่ความเป็นเมืองต่าง ๆ ล้วนให้เกิดปัญหาตามมาด้านสิ่งแวดล้อมแทบทุกพื้นที่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. พื้นที่ของการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาชุมชนทุ่งรี ตำบลคองหงส์ อำเภอบางขัน จังหวัดสงขลา เนื่องจากในอดีตเป็นพื้นที่ชนบท เป็นพื้นที่ทางการเกษตร แต่เมื่อมีการตั้งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ขึ้น เพื่อเป็นสถาบันการศึกษาในภูมิภาคภาคใต้ ทำให้การใช้ประโยชน์ที่ดินรอบมหาวิทยาลัยมีการเปลี่ยนแปลงให้กลายเป็นเมือง

2. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มคนแต่แรกเคยอาศัยอยู่ในทุ่งรีมานานก่อนที่จะสร้างมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ แต่ได้ถูกรุกพื้นที่ทำให้ต้องขายที่ดินทำกินไปอยู่ที่ทุ่งโดนและทุ่งงาย จำนวน 5 คน คนกลุ่มนี้จะอายุมากแล้ว แต่ยังมีความทรงจำ และได้ถ่ายทอดสู่รุ่นลูก รุ่นหลาน กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มคนแต่แรกเช่นเดียวกันอาศัยอยู่ในช่วงระหว่างที่กำลังก่อสร้างมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ แต่ยังคงอาศัยอยู่ที่ทุ่งรีจนถึงปัจจุบัน จำนวน 10 คน เป็นคนที่ทำงานในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เกษียณแล้ว จำนวน 4 คน และเป็นคนที่รับจ้างทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ 3 คน และเป็นกลุ่มคนเฒ่าคนแก่ จำนวน 3 คน ส่วนกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มคนที่ทำธุรกิจในพื้นที่ชุมชนทุ่งรี ซึ่งอพยพเข้ามาหลังจากที่มีการสร้างมหาวิทยาลัยแล้ว จำนวน 10 คน โดยเปิดร้านซักรีด 2 คน ทำร้านอาหาร 2 คน ขายของที่ตลาดศรีตรังเสริมสวย 2 คน ดูแลห้องพัก 2 คน ร้านขายของชำ 2 คน การให้ได้มาซึ่งผู้ให้ข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีการ snowball โดยการบอกต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญในพื้นที่ เพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในประเด็นการนิยามความหมายการใช้ประโยชน์ที่ดินชุมชนทุ่งรีในอดีต และปัจจุบัน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกซึ่งเป็นเพียงแนวคำถามที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และเก็บข้อมูลภาคสนามจากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูล ในประเด็นการนิยามความหมายการใช้ประโยชน์ที่ดิน ชุมชนทุ่งรีซึ่งอยู่รอบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทั้งการนิยามความหมายในอดีต และปัจจุบัน ผ่านเรื่องเล่าของความทรงจำของคนแต่แรก

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสังเกตมาจำแนกหมวดหมู่ตามประเด็น ๕ ความ สร้างข้อสรุป และนำเสนอด้วยวิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. การนิยามความหมายการใช้ประโยชน์ที่ดิน: ทุ่งรี ทุ่งนากับวิถีผลิตของเกษตรกร

ในการนิยามความหมายผ่านเรื่องเล่าจากความทรงจำทางสังคมของคนแต่แรกซึ่งมีความทรงจำอยู่มาหลายที่มีต่อชุมชนทุ่งรี ซึ่งคนแต่แรกเล่าให้ฟังว่า อดีตที่ผ่านมาประมาณปี พ.ศ. 2500- 2520 นั้นเราสามารถมองเห็นความเป็นมาหรือความเป็น “แต่แรก” ของชุมชนทุ่งรีทั้งสภาพทางกายภาพ สังคม วัฒนธรรมหรือแม้แต่เรื่องเศรษฐกิจคงจะเป็นเรื่องที่สวนทางและแตกต่างจากความเป็นจริงที่เรามองเห็นความเป็นทุ่งรีในปัจจุบัน คำว่า “ทุ่งรี” แยกได้เป็น 2 คำ คือ คำว่า “ทุ่ง” มีความหมายตรงกับคำว่า “ท้อง” ในภาษาถิ่นปักษ์ใต้ซึ่งมักใช้เป็นพื้นที่ทางการเกษตร แต่ส่วนใหญ่ใช้เพื่อการทำนาปลูกข้าว ส่วนคำว่า “รี” เป็นความหมายที่ใช้บอกลักษณะรูปร่างหรือทรวดทรงของสิ่งของรูปร่างหรือสถานที่ว่ามีลักษณะเป็นวงรี ซึ่งลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ชุมชนทุ่งรีนั้นเมื่อก่อนเป็นทุ่งนาที่มีลักษณะเป็นรูปวงรี ชาวบ้านเมื่อไปทำธุระปะปังที่ไหนก็มักบอกว่าตนมาจากทุ่งรี ดังนั้น คำว่า “ทุ่งรี” จึงเป็นคำที่ใช้เรียกพื้นที่ดังกล่าวนี้มาโดยตลอดตั้งแต่อดีต

นอกจากนั้นผู้วิจัยได้เข้าไปพูดคุยกับคนแต่แรกที่มีภูมิลำเนาและบรรพบุรุษอยู่ในพื้นที่ชุมชนทุ่งรี ตั้งแต่เกิดจนโตจึงพบว่า แต่ก่อนพื้นที่ชุมชนทุ่งรีมีลักษณะเป็นป่ารกทึบเชิงเขาคอหงส์ มีต้นไม้หลากหลายชนิดที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ เจริญเติบโตแน่นชนิดเต็มพื้นที่เนื่องด้วยลักษณะป่าไม้ทางภาคใต้เป็นแบบป่าดงดิบชื้น (Tropical rain forest) ซึ่งอยู่ในเขตลมมรสุมพัดผ่านเกือบตลอดทั้งปีจึงทำให้มีปริมาณน้ำฝนมากส่งผลให้ชุมชนทุ่งรีมีความอุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางด้านชีวภาพสูง และพันธุ์ไม้ที่พบ เช่น ยางพารา (ยางพันธุ์พื้นเมือง) กระท้อน ลางสาด หุเรียน ขนุน เงาะ เสม็ดขุน มะม่วง มะขาม ฯลฯ อีกทั้งยังมีพวกพืชตระกูลไม้ล้มลุก ไม้ดอก ไม้ประดับ และไม้เลื้อย ต่าง ๆ อีกมากมาย

จากลักษณะทางกายภาพและภูมิศาสตร์ของพื้นที่ชุมชนทุ่งรีจึงมีลักษณะเหมาะสมในการใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ นอกจากการมียางพาราซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจและเป็นแหล่งรายได้ในสมัยนั้น ยังคงมีการทำไร่ นาปลูกข้าวเพื่อเลี้ยงปากท้องสมาชิกในครอบครัวชาวจึงไม่จำเป็นต้องไปหาซื้อ หรือแลกเปลี่ยนกับชุมชนใด ๆ เพราะสามารถปลูกเองและเก็บไว้กินได้ทั้งปี ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...เมื่อก่อนเราไม่ต้องซื้อข้าวสารกิน เรามีนาเราปลูกข้าวไว้กินเอง พอถึงฤดูทำนา ก็สนุกสนานเราไปดำนา เพื่อน ๆ ก็มาช่วยออกแรงกัน...” (ยายเกี้ยว สาวสูงวัย, สัมภาษณ์วันที่ 7 พฤษภาคม 2562)

“...สมัยสาว ๆ ยายก็ต้องไปช่วยพ่อแม่ดำนา เพราะยายอยู่กับแม่ เราต้องปลูกข้าวไว้กินเอง แต่ถ้าเราจะซื้อก็ได้เหมือนกัน แต่เราต้องไปซื้อในตลาดในหาดใหญ่ ตอนนั้นข้าวไม่แพงหรอก 1 โล (กิโลกรัม) 20 กระป๋อง หรือ 1 ถังราคาแค่ 16 – 17 บาทเอง...” (ยายให้ ทุ่งรี, สัมภาษณ์วันที่ 7 พฤษภาคม 2562)

“...สมัยนั้นแถวนี่เป็นป่ารกกับทุ่งนาทั้งทุ่งรี ทุ่งโดน หรือโคกวัด ก็ทำนาและตัดยาง (กรีดยาง) กันทั้งนั้น แต่ที่ ๆ ปลูกข้าวได้ดีนั่นคือ แถวนทุ่งโดนที่อยู่ท้ายชุมชนทุ่งรีโน้น ที่ตรงนั้นเขาเรียกว่าเป็น นาลึก เพราะน้ำไม่แห้ง ตอนฤดูเก็บเกี่ยวเนี่ยนาจะเหลืองอร่ามเต็มทุ่งนาเป็นสีทอง เรียกได้ว่าเป็นนาที่มีความสวยงามที่สุดในแถบนี้มันเป็นภาพที่หาชมที่ไหนไม่ได้แล้ว...” (ลุงจำ ปราชญ์ชาวบ้าน, สัมภาษณ์วันที่ 7 พฤษภาคม 2562)

“...สมัยนั้นลุงก็ตัดยางเป็นยางพารา น้ำยางไม่ค่อยไหลไม่เหมือนยางพันธุ์ในปัจจุบัน พอถึงฤดูทำนาก็ไปทำนา ฤดูเก็บเกี่ยวก็ไปเก็บข้าว ปีหนึ่งทำนาหนึ่งครั้ง...” (ลุงเสวียน ทุ่งรี, สัมภาษณ์วันที่ 7 พฤษภาคม 2556)

นอกจากคนในชุมชนมีการประกอบอาชีพในการทำสวนยางพาราและการทำไร่ นาปลูกข้าวซึ่งเป็นอาชีพหลักในการเลี้ยงตนและสมาชิกในครอบครัวแล้ว แต่เนื่องด้วยความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ทำให้ทรัพยากรอื่น ๆ มีมากเพียงพอที่จะเลี้ยงคนได้ทุกคนในชุมชนโดยไม่ต้องอาศัยเงินทองมาจับจ่ายซื้อขายกับ ทว่ามีชุมชนและรู้จักการทำมาหากินก็สามารถมีอยู่มีกินได้อย่างสบายไม่อดยากดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ในป่ามีของกินแล้วแต่ใครจะหากินเอา อยากได้ปลาก็ไปหาเอา ในคลองในนา มีไม้ขาดไม่อดแน่นอน...” (ลุงชอบ ทุ่งรี, สัมภาษณ์วันที่ 20 มิถุนายน 2562)

“...พออายุขายของขายขนมเสร็จแล้ว บางวันก็ไปหาปลาทำกิน ชวนเพื่อน ๆ ไปครั้งละหลาย ๆ คน สนุกดีเพราะปลามีมากจับกินกันไม่หมด ถ้าอยากกินผัก กินน้ำพริกก็หากินเอาแถวข้าง ๆ บ้านเพราะทุกบ้านก็ปลูกเหมือนกันหมด ทั้งพริก มะนาว ผักกาด ผักบุ้ง ใครอยากกินอะไรก็มีกิน ไม่ลำบากไม่ต้องเสียเบี้ยซื้อ...” (ยายละไม ทุ่งรี, สัมภาษณ์วันที่ 20 มิถุนายน 2562)

“...ข้าวปลา อาหารมีครบสมบูรณ์ไม่ต้องไปหาซื้อกิน เพราะในคลองในนา ก็มีให้หากิน แต่อย่าซื้อร้าน (ซื้อเก็ยจ) ชีวิตก็ไม่อดตาย...” (ยายแห้ว, สัมภาษณ์วันที่ 20 มิถุนายน 2562)

“...นอกจากหาปลาหาผักกิน ลุงชอบไปตัดกก ดักรอก หาของกินในป่า สมัยนั้นหาได้ง่าย มีอยู่มากแถวในป่าแถวข้าง ๆ เขานั้นแหละ...” (ลุงทอง ทุ่งรี, สัมภาษณ์วันที่ 20 มิถุนายน 2562)

นอกจากการประกอบอาชีพทางการเกษตรเช่นการกรีดยางเพื่อเป็นรายได้เสริมมีเก็บไว้ในยามจำเป็นเช่น ตอนหน้าฝนที่ไม่สามารถไปกรีดยางพาราได้ การปลูกข้าวไว้กินเองและเลี้ยงคนในครอบครัวหรือเอาไว้แลกกับสินค้ากับคนต่างถิ่นที่ในชุมชนไม่สามารถผลิตขึ้นเองได้ และการปลูกผัก หาปลาจับ

สัตว์ป่ากินแล้วนั้น สิ่งที่สำคัญนอกจากการลงมือหรือหาอาหารมาเลี้ยงท้อง คือการมีเครื่องมือเครื่องมือในการให้ได้มาซึ่งอาหารเหล่านั้นก็สำคัญไม่แพ้กันเลย กล่าวคือ คนแต่แรกในชุมชนทุ่งรีได้นำวัสดุอุปกรณ์ที่หาได้จากธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ ต้นไม้ รากไม้ ต้นกก มาประดิษฐ์ประดิษฐ์ เช่น การจักสานเป็นเครื่องมือตกปลา จำพวก ไซ ข้อง สุ่ม ชนาง เจ้ย หรือ ที่บดแป้ง ที่ตำข้าว เป็นต้น เป็นการใช้เวลาว่างหลังจากการทำงานเกษตรซึ่งเป็นหน้าที่หลักมาประดิษฐ์เครื่องมือง่าย ๆ ที่สามารถทำขึ้นใช้เองโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...เครื่องมือเครื่องมือในการหาปลาส่วนใหญ่เราจะทำกันเองแบบง่าย ๆ ความประณีตก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของคุณ ถ้าใครทำไม่เป็นก็สามารถไหว้วานให้เพื่อนบ้านที่ทำได้ทำให้อีกได้...” (ลุงสุพจน์ ทุ่งโดน, สัมภาษณ์วันที่ 15 กันยายน 2562)

“...พ่อลุงเป็นคนที่มีฝีมือฝีมือประณีต และความชำนาญการเป็นอย่างมากในการทำเครื่องมือเครื่องมือ เครื่องจักสาน ที่เป็นหัตถกรรม ทำได้ทุกอย่างไม่ว่าจะเป็น ไซ ข้อง สุ่ม ยอ แห เป็นต้น...” (ลุงหมัด ชัก อบ รีด, สัมภาษณ์วันที่ 14 เมษายน 2562)

จากข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์ข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงการนิยามความหมายของการใช้ประโยชน์ที่ดินในช่วงนั้นเป็นพื้นที่ในการดำรงชีวิต ใช้เป็นพื้นที่ทางการเกษตร ทำนา ทำสวน ทำไร่ หรือหาปลา ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินตามสภาพทางกายภาพของพื้นที่ของชุมชนทุ่งรีในอดีต สำหรับพื้นที่ที่เป็นป่ารกทึบ คุณค่า และความหมายของที่ดินจะเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ซึ่งมีลักษณะเป็นป่ารกทึบเชิงภูเขา เป็นพื้นที่ที่ถูกใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกทางการเกษตรเช่นเดียวกัน นอกจากใช้เพื่อการล่าสัตว์ ด้านการวางผังเมืองก็เป็นไปในลักษณะที่ไม่มีแบบแผน มีการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนแบบเป็นหย่อม ๆ เพราะเป็นพื้นที่ทางการเกษตรและเจ้าของที่ดินแต่ละคนต่างถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินกันคนละมาก ๆ ทำให้การเกิดเมืองเป็นไปแบบซ้ำ ๆ อีกทั้งการคมนาคมที่ไม่สะดวกทำให้การเดินทางติดต่อกับชุมชนอื่น ๆ เป็นไปด้วยความยากลำบากและส่งผลให้เกิดเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สินเนื่องจากเป็นป่ารกทึบทำให้เป็นปัจจัยเสริมที่เพิ่มให้เกิดการก่อเหตุการณ์ที่เป็นภัยต่อบุคคลอื่น เช่น การลอบฆ่า ปล้นหรือการข่มขืน เพราะผู้กระทำความผิดสามารถหลบหนีเข้าป่าจึงทำให้จับกุมได้ยาก อีกทั้งยังสามารถใช้ประโยชน์จากป่ารกทึบเพื่อเป็นการหลบเลี่ยงสายตาชาวบ้านเพื่อเข้ามาก่อเหตุการณ์ที่ไม่ดีได้ง่ายเช่นกัน

การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของคนแต่แรกในชุมชนทุ่งรีสร้างอยู่ห่าง ๆ กันทำให้การไปหาหาสู้กัน โดยเฉพาะตอนกลางคืนยิ่งต้องเพิ่มความระมัดระวังให้มากขึ้นเป็นพิเศษไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย เพราะพื้นที่ในชุมชนโดยเฉพาะเส้นทางตามถนนปทุมณกันต์ซึ่งเมื่อก่อนเป็นเส้นทางสายแคบ ๆ และเป็นถนนลูกรังซึ่งมีชื่อเรียกว่า “ถนนขึ้นช่อง 10” มีความเหมาะสมในการหลบเลี่ยงสายตาผู้คนและโจรผู้ร้ายมักใช้ช่องทางนี้เพื่อเข้ามาก่อเหตุอาชญากรรมไม่ว่าจะเป็น การปล้น ฆ่า ลวงมาฆ่า การข่มขืน การนำศพที่ถูกฆ่าจากที่อื่นนำมาทิ้งไว้บริเวณป่าในชุมชนทุ่งรีแห่งนี้จึงถือได้ว่าพื้นที่ป่าของชุมชนทุ่งรีเป็นพื้นที่ที่อันตรายและมีประวัติที่น่ากลัวมากดังคำสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“...ที่ตรงนี้พ้อตกกลางคืนแฉวนนี้ไม่มีใครกล้าไปมาหรอก เพราะเป็นพื้นที่อันตราย พ้อมีการฆ่ากันตายก็มักนำมาทิ้งไว้ตรงนี้ บ้างก็พากันมาฆ่ากันตรงนี้เลยก็มี ส่วนผู้หญิงก็ถูกข่มขืนกัน การปล้นก็มีกันบ่อย ส่วนของพี่เมื่อก่อนควายก็โดนขโมย...” (พี่เสริญ ทุ่งงาย, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2562)

“...เมื่อก่อนที่ตรงนี้เป็นป่ามีทั้งสวนยางพารา ต้นกระท้อน ต้นมะม่วง มะพร้าว มะปริง ผลไม้ป่าเป็นป่าที่ผสมผสานบ้างก็ขึ้นเองตามธรรมชาติไม่ต้องไปปลูกมัน มันไม่ได้เป็นเหมือนสวนยางในปัจจุบัน คือ ต้นยางไม่ได้ปลูกกันเป็นแถวเป็นแนวเหมือนปัจจุบัน ส่วนถนนปูนฉาบก็เมื่อก่อนเป็นถนนเส้นเล็ก ๆ เป็นถนนดินลูกรัง ถนนเส้นนี้มันเปลี่ยวมากคนไม่นิยมใช้กัน ลุงเคยเห็นมีคนลอบมาฆ่าแล้วทิ้งศพไว้บ้านคนก็มีน้อยมากอยู่กันห่าง ๆ กัน นับบ้านได้ส่วนใหญ่เป็นญาติ ๆ กันทั้งนั้น...” (ลุงทิม ชัก อบ รีด, สัมภาษณ์วันที่ 14 เมษายน 2562)

การเดินทาง การคมนาคมที่ไม่สะดวกเพราะมีเส้นทางหลักที่ใช้เชื่อมเส้นทางระหว่างคนในหมู่บ้านกับคนชุมชนอื่น ๆ เพียงไม่กี่เส้นและการเดินทางก็เป็นไปด้วยความยากลำบากทำให้การกระจายตัว การสร้างบ้านเรือนจึงมีความหนาแน่นน้อย อีกทั้งการที่เป็นพื้นที่เชิงเขาที่มีลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมือนพื้นที่ราบทั่ว ๆ ไปจึงทำให้เส้นทางการคมนาคมมีความคดเคี้ยวและก่อให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นได้ง่ายโดยผู้ให้ข้อมูลได้เล่าให้ฟังว่า

“...ทางก็ไม่สะดวก เส้นปูนฉาบชาวบ้าน เขาเรียกว่าทางขึ้นช่อง 10 เพราะบนเขาคอหงส์จะมีสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 10 ตั้งอยู่ และบริเวณใกล้ ๆ กับโรงฆ่าสัตว์นี่เอง (ผู้วิจัย) เคยไปไหม แต่ก่อนนำกล้วยมันเป็นทางโค้งทางก็แคบเป็นเชิงเขาด้วย พอรถสวนทางกันทำให้เกิดอุบัติเหตุเป็นประจำตายกันมาหลายศพแล้ว บ้านเรือนก็มีไม่กี่หลังอยู่ห่าง ๆ กันคนก็ไม่ค่อยกล้าไปอยู่หรอกแฉวนนั้นป่ารกทึบจะตาย...” (ป้าณี ดูเลหอพัก, สัมภาษณ์วันที่ 10 สิงหาคม 2562)

“...ทางที่ใช้กันในหมู่บ้านก็มีด้วยกันสองเส้นหลัก ๆ คือ ถนนปูนฉาบ กับ ถนนทุ่งรี ซึ่งทั้งสองเส้นนี้เป็นถนนแคบ ๆ และเป็นถนนลูกรัง การเดินทางก็ไม่ค่อยสะดวกโดยเฉพาะทางขึ้นเขาแถวโรงฆ่าสัตว์เกิดอุบัติเหตุบ่อยตอนรถสวนทางกัน...” (ลุงกร ร้านขายข้าวแกง, สัมภาษณ์วันที่ 14 สิงหาคม 2562)

จากข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์ข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงสภาพทางกายภาพของพื้นที่ของชุมชนทุ่งรีในอดีตในด้านการคมนาคมที่ไม่สะดวกทำให้การเดินทางติดต่อกับชุมชนอื่น ๆ เป็นไปด้วยความยากลำบากและส่งผลให้เกิดเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สินเนื่องจากเป็นป่ารกทึบทำให้เป็นปัจจัยเสริมที่เพิ่มให้เกิดการก่อเหตุการณที่เป็นภัยต่อบุคคลอื่น เช่น การลอบฆ่า ปล้นหรือการข่มขืน เพราะผู้กระทำผิดสามารถหลบหนีเข้าป่าจึงทำให้จับกุมได้ยาก อีกทั้งยังสามารถใช้ประโยชน์จากป่ารกทึบเพื่อเป็นการหลบเลี่ยงสายตาชาวบ้านเพื่อเข้ามาก่อเหตุการณที่ไม่ดีได้ง่ายเช่นกัน

2. ฟุ่ริฎุกนินยามความหมายว่าเป็นแผ่นดินทองของนายทุนเพื่อรองรับสถาบันการศึกษา

ในช่วงนี้ที่ดินถูกนินยามความหมายที่แตกต่างจากยุคแรก ทั้งนี้เนื่องจากฟุ่ริฎุกที่เคยเป็นพื้นที่ของฟุ่ริฎุกนาได้ถูกทำให้กลายเป็นเมืองโดยการก่อสร้างมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ในปี พ.ศ. 2512-2514 ช่วงแรกผู้คนในฟุ่ริฎุกยังคงดำเนินชีวิตตามปกติ แล้พอมามาช่วงปี 2520 ผู้คนอพยพเข้ามาเพื่อเป็นแรงงานรับจ้างก่อสร้างอาคารสถานที่บริเวณรอบ ๆ มหาวิทยาลัย ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประโยชน์จากการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรมาเป็นการสร้างตึก สร้างอาคารเรียนแทนที่เป็นครั้งแรก ทว่าการก่อสร้างมหาวิทยาลัยนั้นจำเป็นต้องใช้แรงงานคนเป็นจำนวนมากจึงทำให้เกิดการสร้างงาน และมีการจ้างงานในธุรกิจก่อสร้างเกิดขึ้น ทำให้คนจากทุกทิศทุกที่ต่างเริ่มอพยพหลั่งไหลเข้ามาในพื้นที่ฟุ่ริฎุกตั้งแต่นั้นมา ดังคำสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“...ผมเข้ามาทำงานก่อสร้างตั้งแต่ มอ.(มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์) สร้างตึกแรก ๆ โน่น คือเมื่อก่อนที่ผมสร้างไม่ว่าจะจะเป็นตึกวิศวะ ตึกฟักทอง(ตึกคณะวิทยาศาสตร์) ตึกทรัพย์สิน(ตึกคณะทรัพยากรธรรมชาติ) ผมสร้างหมดแหละตอนนั้นผมมาอยู่กับเพื่อนหลายคนที่มาจากอีสาน ผมมาจากชัยภูมิ มาพักแถวห้องพักคนงานก่อสร้างอยู่รวมกันหลายครัวเรือน...” (ลุงเชน ชัยภูมิ, สัมภาษณ์วันที่ 20 ตุลาคม 2562)

นอกจากการสร้างตึกอาคารเรียนของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อรองรับนักศึกษา กับบุคลากรทางการศึกษาที่กำลังจะเข้ามาเรียนและทำงานในปีการศึกษาที่ 1/2515 ในวันที่ 5 กรกฎาคม 2514 ก็ยังคงมีประชากรส่วนหนึ่งที่กำลังอพยพเข้ามาในพื้นที่ชุมชนฟุ่ริฎุกบ้างก็เพื่อเข้ามาทำงานเป็นบุคลากรมหาวิทยาลัย บ้างก็เพื่อทำธุรกิจต่อยอดเพื่อรองรับการเข้ามาของนักศึกษา หรือบุคคลทั่วไปที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับธุรกิจที่เป็นการส่งเสริมทางการศึกษา เช่น การสร้างที่พัก ร้านอาหาร เป็นต้น ดังคำสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“...ผมเป็นคนนครฯ (นครศรีธรรมราช) ย้ายมาอยู่นานแล้ว ผมเข้ามาเป็นครูได้ไม่กี่วันต้องถูกไทร์ (ให้ออก) สอนเด็กไม่ได้ผมชอบดื่มเหล้า แล้แล้วเขาไม่ให้ไปสอนเด็ก ผมเลยไปเป็นทหารที่ค่ายเสนาณรงค์ ตั้งแต่นั้นมา ตอนนี้ภรรยาผมทำงานในมอ. เขาเป็นคนที่ฟุ่ริฎุกเหมือนกัน...” (จำศักดิ์ คนคอน, สัมภาษณ์วันที่ 20 ตุลาคม 2562)

“...ป้าเป็นคนพัทลุง ป้าย้ายตามพ่อแม่มาอยู่นานแล้วตั้งแต่เด็ก ๆ พ่อแม่ของป้าเขาจะมาทำก่อสร้างที่หาดใหญ่เขาก็มากันเยอะ ตอนนั้นหาดใหญ่ยังไม่ค่อยมีตึกเลย พวกคนรุ่นนั้นแหละที่มาสร้างเมือง อย่างเช่น โรงแรมเจบี ตึกแถวจตุ (ถนนจตุอนุสรณ์) พ่อแม่ป้าและเพื่อน ๆ ที่มาจากพัทลุง และยังมีคนจากนครศรีธรรมราช คนอีสานต่างเข้ามาก่อสร้างกันทั้งนั้น แหละ ตอนนั้นมากันจากหลายที่...” (ป้าจิว ไร่ท้อด, สัมภาษณ์วันที่ 12 พฤศจิกายน 2562)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่ามีคนจากต่างถิ่นได้เริ่มอพยพเข้ามาในพื้นที่ชุมชนทุ่งรีแล้ว ซึ่งการที่มีคนจากต่างถิ่นได้เข้ามาอาศัยรวมอยู่กับคนแต่แรกหรือคนที่เป็นเจ้าของที่ตั้งเดิมในชุมชนนั้น ถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่ใช่เรื่องที่เป็นปรกติธรรมดาสำหรับคนในพื้นที่แน่นอน ทว่าอาจจะเป็นผลดีเป็นช่องทางหรือเป็นโอกาสในการสร้างรายได้ สร้างความมั่งคั่งให้กับคนแต่แรกในชุมชนทุ่งรีได้ไม่น้อย เนื่องด้วยสิ่งทีตามมาจากการสร้างเมือง

ในปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาจนถึงปี 2562 การเข้ามาลงทุนของนักธุรกิจต่างถิ่นที่ไม่มีที่ทางเป็นของตนเอง แต่ใช้ความสามารถในการระดมทุน หรือการที่มีทรัพย์สินเงินทองมากพอที่จะเข้ามากว่านซื้อที่ดินอันเป็นที่ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้มหาวิทยาลัยแห่งแรกในภาคใต้ โดยการที่คนแต่แรกนั้นมีทั้งโอกาสที่จะสร้างความมั่งคั่งด้วยตนเองโดยการเข้าไปเป็นเจ้าของธุรกิจเอง ในการลงทุนสร้าง หอพัก บ้านเช่า ร้านอาหาร ตลาด และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ร้านสะดวกซื้อ ธนาคาร ร้านขายยา ร้านซักอบรีด การให้เช่าบ้านเพื่อให้ชาวบ้านแถวนั้นได้ประกอบอาชีพ เสริมสวย รับซ่อมจักรยานยนต์ เพื่อรองรับทั้งนักศึกษา และประชาชนทีเข้ามาหางานทำ ทว่ามีอีกวิธีการคือ การเปลี่ยนมือในการถือครองที่ดินให้นายทุนเข้ามากว่านซื้อที่ดินของตนแล้วไปทำธุรกิจต่อยอด ส่วนคนแต่แรกทีเป็นเจ้าของที่ดินก็จะได้เงินก้อนโตไปใช้ตามแต่ต้องการ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...น่าเสียดายส่วนใหญ่นบ้านเราขายที่ขายทางให้กับนายทุนหมด พอขายที่ได้เงินมาก็มาจ่ายไม่ประหยัด พอเงินหมด ที่ก็หมด ไม่มีเงินไม่มีที ต้องไปเช่าห้องอยู่ งานก็ไม่มีทำเพราะไม่ได้เรียนหนังสือต้องไปเป็นลูกจ้างเขาน่าเวทนา...” (พีส์ลิม ชักอบรีด, สัมภาษณ์วันที่ 15 พฤศจิกายน 2562)

“...เมื่อก่อนที่ดินตรงนี้ห้องไม่กี่บาทแต่ตอนนี้ขายกัน สิบล้านก็ไม่มีใครขายแล้ว แต่บางคนมีทีห้องสองห้องก็ขายกินหมด ลูกหลานก็ไม่ให้เรียนหนังสือ ปล่อยให้เที่ยว ไปติดยาติดการพนันกันหมด พอไม่มีเงินก็ลำบากต้องไปทำงานจ้างเพื่อน ต้องไปเช่าบ้าน เช่าหอพักทีเป็นทีดินของตัวเอง แต่มีอยู่คนหนึ่งในทุ่งรี คือ ลุงผุดแกไม่ขายทีออกเลยมีแต่ซื้อเพิ่มเข้ามา ตอนนี้แกเป็นเจ้าของตลาดศรีตรัง 109 แต่แกไม่ยอมสร้างหอพัก หรือเอาทีไปทำอย่างอื่น...” (พินภา ร้านเสริมสวย, สัมภาษณ์วันที่ 14 พฤศจิกายน 2562)

“...ยายยังอยู่ที่ตั้งเดิมนี้แหละ แต่มีทีบางส่วนก็ขายให้เขาไปสร้างเป็นหอพัก ห้องไม่กี่บาท 6,700 - 10,000 ส่วนยายก็ขายขนมเหมือนเดิม แต่บางคนก็เปิดร้านอาหารขายนักศึกษา...” (ยายจัน ทุ่งรี, สัมภาษณ์วันที่ 7 พฤศจิกายน 2562)

“...บ้านาไม่ขายที เพราะทีตรงนี้เป็นทีดินทีปู่ตายายเราสร้างมา เราต้องรักษาไว้ให้ลูกหลานเราต่อไป แต่มีคนเคยมาชวนเอาทีไปตั้งไว้ในธนาคารเหมือนกันไปเอาเงินมาทำธุรกิจสร้างหอพัก สร้างบ้านเช่า แต่เราไม่ทำ เพราะเราคิดว่าเรายังไม่พร้อม ไม่อยากสร้างภาระให้กับตัวเองมีทีก็รักษาไว้ก่อน...” (บ้านา ทุ่งรี, สัมภาษณ์วันที่ 7 ธันวาคม 2562)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มนายทุนต่างถิ่นได้เริ่มเข้ามามีบทบาทและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและวิถีคิดของคนแต่แรกในชุมชนทุ่งรี กล่าวคือ คนบางกลุ่มมองเห็นว่าที่ดินมีราคาสูงขึ้นกว่าเดิมมากจึงอาศัยโอกาสนี้ในการเปลี่ยนมือโดยการขายให้กับนายทุน ในระหว่างที่มีคนอื่นจำนวนหนึ่งไม่ยอมที่จะขายที่ดินทำกินของตนเองไปเพราะเกิดความรักและห่วงแหนในสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างเอาไว้ให้และกลัวความไม่มั่นคงในชีวิตว่าถ้าลงทุนทำธุรกิจใหญ่ ๆ แล้วจะไม่ประสบความสำเร็จเหมือนคนอื่นเขาจึงไม่กล้าเสี่ยงเข้าไปลงทุนด้วยตัวเองอีกทั้งใช้ชีวิตอย่างระมัดระวังไม่ฟุ่มเฟือย

เมื่อความต้องการในการบริโภคปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับที่พักหรือที่อยู่อาศัยมากขึ้นที่เป็นสาเหตุมาจากการหลั่งไหลเข้ามาศึกษาและประกอบอาชีพของคนต่างถิ่น จึงเป็นเหตุให้นายทุนที่มีกำลังทรัพย์เข้ามากว้านซื้อที่ดินเพื่อการเก็งกำไรในการขายต่อให้เจ้าอื่น ๆ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นการปั่นราคาที่ดินให้สูงขึ้นทำให้ชาวบ้านที่เป็นกลุ่มคนแต่แรกบางคนเห็นช่องทางที่จะเป็นเศรษฐีจึงได้ตกลงขายที่ดินให้กับกลุ่มนายทุนดังกล่าวคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...เมื่อก่อนที่ห้องหมื่นสองหมื่นแต่เดี๋ยวนี้ขายกันหลายบาทเป็นล้าน ๆ คนแถวนี้ก็ขายกันหลายคนเหมือนกัน นี่ก็ซื้อที่ดินกับบ้านแล้วเอามาสร้างหอพักใหม่ ไม่ใช่คนแถวนี้ มาจากเชียงใหม่...” (นางนภัส ขายของตลาดศรีตรัง, สัมภาษณ์วันที่ 7 ธันวาคม 2562)

“...บางคนมีที่ห้องสองห้องพอเห็นว่าที่ดินราคาสูงก็ขายให้เขาไปตัวเองได้เงิน บางคนก็ไปซื้อที่อยู่อื่น แต่บางคนฟุ่มเฟือยพอเงินหมดก็ไม่มีที่อยู่ต้องเช่าเขาอยู่ การศึกษาก็ไม่มีเลยต้องไปเป็นลูกจ้างทำงานเป็นแม่บ้านหอพัก นายทุนที่เข้ามาทำธุรกิจเหล่านั้นส่วนใหญ่ก็มาจากที่อื่น ตัวเองก็เช่นเดียวกันมาจากน่าน มาซื้อที่ดินสร้างหอพัก สร้างบ้านเช่าให้เขาเช่าบ้านบ้าง...” (เพียงเพ็ญ เจ้าของหอพักและบ้านเช่า, สัมภาษณ์วันที่ 14 ธันวาคม 2562)

“...คนบ้านเราขายที่หมดให้เพื่อน (คนต่างถิ่น) เข้ามาสร้างความจริง แต่ตัวเองจน ที่อยู่ก็ไม่มีหนังสือก็ไม่ได้เรียนมา ลูกก็เสเพล ส่วนผม ผมไม่ขายที่มีบ้านอยู่เป็นของตัวเอง บ้านผมเป็นเรือนไทยเก่า ๆ อยู่ข้างในถนน เป็นบ้านสวน แต่ผมชอบมันส่วนตัว ตอนนี่ผมก็เป็นยามอยู่...” (พี่สนธยา รปภ. ม.อ., สัมภาษณ์วันที่ 12 ธันวาคม 2562)

“...ป้ารู้จักคนแต่แรกเดิม ๆ แถวนี้หลายคนเพราะป้าขายของ ส่วนใหญ่คนแถวนี้ (คนแต่แรก) ขายที่กันหมดเพราะที่ราคาสูง บางคนก็ย้ายไปอยู่ท้ายหมู่บ้าน อยู่ติด ๆ กันหลายหลัง น้อง(ผู้วิจัย) ลองขับรถไปดูชิมมีบ้านหลายหลังเลย บางคนก็ย้ายไปอยู่อื่นไม่กลับมาเลยก็มี...” (เจ๊จรงค์ ร้านของชำ, สัมภาษณ์วันที่ 14 พฤศจิกายน 2562)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้คนให้นิยามความหมายและคุณค่าของที่ดินเป็นปัจจัยต้นทุนทางเศรษฐกิจที่จะต่อยอดสู่การทำธุรกิจต่าง ๆ ทั้งด้านการค้า และบริการ เพื่อรองรับสถาบันการศึกษา คนแต่แรกจึงต้องมีการปรับตัวไปตามสถานการณ์ ที่คนส่วนใหญ่ให้คุณค่าและความหมายของการใช้ประโยชน์ที่ดินในทางเศรษฐกิจ คนแต่แรกที่ใช้ชีวิตอยู่ ณ ที่แห่งนี้หากไม่ขยับขยายไปอยู่รอบนอกของชุมชน เช่น ชุมชนทุ่งโดน และชุมชนอื่น ๆ ที่ไกลออกไปก็ต้องเปลี่ยนที่อยู่อาศัยให้เป็นหอพัก หรือ

ร้านค้าเพื่อรองรับนักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงถือได้ว่าเป็นแหล่งกำเนิดของการเกิดความเจริญและส่งผลให้ชุมชนบริเวณใกล้มหาวิทยาลัยได้รับผลของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะตามมาด้วยไม่ว่าจะเป็นผลทางด้านบวก หรือด้านลบ แต่ที่สำคัญคือไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามคนแต่แรกในชุมชนทุ่งรีที่เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเปลี่ยนแปลงเพราะเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้มหาวิทยาลัยมากที่สุด คนแต่แรกในชุมชนทุ่งรีจึงมีความจำเป็นอย่างมากในการที่จะต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนให้สอดคล้องกับการนิยามความหมายการใช้ประโยชน์ที่ดิน และสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชุมชนทุ่งรีเพื่อความอยู่รอดของตน ครอบครัวและชุมชน

สรุปและอภิปรายผล

การนิยามความหมายของการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผ่านเรื่องเล่าจากความทรงจำทางสังคมของคนแต่แรกโดยเฉพาะชุมชนทุ่งรีซึ่งเป็นความทรงจำทางสังคมแบบรวมหมู่เป็นความทรงจำร่วมกันของคนทั้งชุมชนผ่านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ซึ่ง Erll (2011 อ้างถึงใน นัทธนีย ประสานนาม, 2557) ได้กล่าวว่า ความทรงจำของคนในอดีตเป็นความทรงจำที่ไหลวน และยังกล่าวอ้างถึงสถานะ อันพิเศษของความทรงจำที่ได้สลายเส้นแบ่งของเวลา ชาติ ถือเป็นความทรงจำร่วมกันของคนในท้องถิ่นถูกหล่อหลอมเข้าด้วยกันผ่านคำบอกเล่าที่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็น เรื่องเล่า ความทรงจำของคนแต่แรกในชุมชนทุ่งรีที่ถูกถ่ายทอดผ่านเรื่องเล่าสิ่งละอันพันละน้อย ประกอบสร้างขึ้นเป็นความทรงจำแบบรวมหมู่ที่ให้คุณค่าและกาการใช้ประโยชน์ที่ดิน พบว่า ในอดีตการใช้ประโยชน์ที่ดินถูกนิยามความหมายถึงวิถีผลิตที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ ชาวบ้านมีวิถีชีวิตเรียบง่าย ที่ดินจึงมีความหมายในการเป็นส่วนสำคัญของระบบการผลิต และการดำรงชีวิตที่ต้องพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่า แม่น้ำลำคลอง หลังจากการก่อตั้งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในพื้นที่ชุมชนทุ่งรีส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพของพื้นที่โดยการเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้ประโยชน์ของที่ดินจากภาคเกษตรกรรมไปเป็น การใช้ประโยชน์เพื่อเป็นที่อยู่อาศัย ด้านการค้าและบริการเพื่อรองรับนักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัย เช่น การสร้างหอพัก บ้านเช่า ตึกแถว อาคารพาณิชย์ ร้านอาหาร ร้านซักอบรีด ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนแต่แรกค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงจากชุมชนชนบทที่มีวิถีชีวิตเรียบง่าย พึ่งพาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้กลายไปเป็นวิถีแบบชุมชนเมืองทั้งทางด้านสังคมวัฒนธรรม และเศรษฐกิจ เช่น ลักษณะการสร้างบ้านเรือน การปฏิสัมพันธ์กัน การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร กลุ่มคนแต่แรกบางกลุ่มยอมขายที่ดินที่เป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษเพียงเพื่อต้องการเงินมาใช้จ่ายในการดำรงชีวิตที่มีลักษณะความเป็นทุนนิยมมากขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ความทันสมัยได้ถูกทำให้เกิดกระบวนการกลายเป็นเมืองได้เร็วขึ้น เพื่อให้เกิดความเจริญรอบบริเวณมหาวิทยาลัย ดังเช่นงานศึกษาของดาร์ณี ถวิลพิพัฒน์กุล (2541) ที่สะท้อนถึงกระบวนการพัฒนาชุมชนชนบทให้กลายเป็นเมืองทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ด้านเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม จะทำให้เห็นว่า และเมื่อชาวบ้านในชุมชนทุ่งรีขายที่ดินแล้วก็จะอพยพย้ายออกไปจากชุมชน อีกบางส่วนไปซื้อที่ดินที่ราคาถูกที่ท้ายหมู่บ้านเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยใหม่ ในระหว่างที่มีกลุ่มคนบางส่วนที่ไม่ยอมขายที่ดินของตนอีกทั้งยังซื้อที่ดินบางส่วนเพิ่มเติมและได้เปลี่ยนการประกอบอาชีพไปเป็นอาชีพที่มีความเหมาะสมกับชุมชนที่ตั้งอยู่ใกล้มหาวิทยาลัยเพื่อให้บริการนักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาและคนต่างถิ่นที่เข้ามาทำงาน เช่น เปิดร้านซักอบรีด ร้านค้าของชำ

ศูนย์อาหาร ร้านถ่ายเอกสาร การที่ชุมชนทุ่งรีเกิดการเปลี่ยนแปลงจากชุมชนชนบทไปเป็นชุมชนเมืองตามแนวความคิดเกี่ยวกับการกลายเป็นเมืองของ ฌ็อง-ฌัก สแตง (2523) กล่าวว่า สถานที่ตั้งของสถาบันทางการศึกษาถ้าตั้งอยู่ที่ใดก็ย่อมมีโอกาสที่จะช่วยให้อาณาบริเวณนั้นกลายเป็นเมืองได้ ส่งผลให้มีการหลั่งไหลเข้ามาของนักศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และแรงงานที่เข้ามาทำงานเกี่ยวกับธุรกิจบริการทางการศึกษา เป็นปัจจัยก่อให้เกิดการเข้ามาลงทุนในธุรกิจเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย และพาณิชย์กรรมต่าง ๆ ทำให้คนที่อาศัยอยู่บริเวณการก่อตั้งสถาบันทางการศึกษาเหล่านั้นถูกนิยามความหมายที่ทำให้กลายเป็นสินค้า กลายเป็นแผ่นดินทองของนายทุนที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเชิงพาณิชย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการกลายเป็นเมืองในงานศึกษาของ Eames and Goode (1977 อ้างถึงใน ปรีชา คุวินทร์พันธ์, 2545) กล่าวว่า กระบวนการของการเป็นเมือง เป็นการให้คุณค่าของการใช้ประโยชน์ที่ดินและการประกอบสร้างของการอพยพทางประชากรจากเขตที่ไม่ใช่เมือง ไปยังเขตเมือง หรือเนื่องมาจากการขยายตัวของเขตที่อยู่อาศัยที่ไม่ใช่เมืองมาก่อน ทั้งในด้านรูปแบบและหน้าที่ (Forms และ Functions) ของการตั้งถิ่นฐานนั้น ๆ จนเกิดเป็นชุมชนเมืองขึ้น

เช่นเดียวกับงานศึกษาของฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์ พรธัญญา นพริก ดารารัตน์ คำเป็ง นิศาชล พรหมรินทร์ ไพรินทร์ ชัดิพงษ์ ญัฐศรี สิ้นธนูวา พงษ์พิพัฒน์ และกัญญภัทร วศะวัน (2560) ศึกษาการกลายเป็นเมืองที่เกิดขึ้นภายในชุมชนตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จากการตั้งอยู่ของมหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า การกลายเป็นเมืองของชุมชนตำบลแม่กาเกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2540 เรื่อยมาภายใต้พัฒนาการของตำบลแม่กาสามารถ แบ่งได้เป็น 4 ยุค ได้แก่ แม่ก่าก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง แม่ก่าภายใต้การบริหารของเชียงราย แม่ก่ากับการจัดการตนเองภายใต้จังหวัดพะเยา และแม่ก่ากับการกลายเป็นเมือง ซึ่งในยุคสุดท้ายนี้ตำบลแม่ก่ามีความเป็นเมือง เพิ่มขึ้นทั้ง 5 มิติ คือด้านประชากรและวิถีชีวิต ด้านพื้นที่การปกครอง ด้านกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ด้านสาธารณูปโภค และสิ่งแวดล้อม และด้านความเป็นเมืองมหาวิทยาลัย ความเป็นเมืองนี้เกิดขึ้นควบคู่ไปกับผลกระทบทางสังคม 24 ประการ ซึ่งเมื่อจัดอันดับความรุนแรง/ความสำคัญ พบว่า อาชีพในตำบลแม่ก่ามีความหลากหลายมากขึ้น เป็นผลกระทบเชิงบวกที่สำคัญที่สุด และปัญหาขยะเป็นผลกระทบเชิงลบที่รุนแรงที่สุด นอกจากนี้งานชิ้นนี้ได้เสนอแนวทางการพัฒนาตำบลแม่ก่าสู่เมืองมหาวิทยาลัยนำอยู่และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาเมืองทั้ง 5 มิติของการกลายเป็นเมืองข้างต้น ซึ่งนำมาสู่การจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ด้วยวิชาการของคณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ในท้ายที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาเรื่องผลกระทบจากการกลายเป็นเมืองของชุมชนทุ่งรีด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมที่เข้มแข็งเพื่อสร้างอำนาจต่อรองต่อหน่วยงานส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ดำเนินงานอันเป็นประโยชน์ที่แท้จริงแก่ประชาชน

เอกสารอ้างอิง

กฤษ เพิ่มทันจิตต์. (2542). *ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการเกิดเป็นเมือง* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.

เก็ดถวา บุญปรากฏ. (2559). *ผู้ค้าข้ามแดนไทย-มาเลเซียพื้นที่ชีวิตในตลาดป่าดงเบซาร์*. เชียงใหม่: RCSD.

ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์ พรรณยุพา นพรัถ ดารารัตน์ คำเป็ง นิศาชล พรหมรินทร์ ไพรินทร์ ชัดธิพงษ์ ญัฐฐรี สีนรุณา พงษ์พิพัฒน์ และกัญณภัทร วะระวัน. (2560). การกลายเป็นเมืองของชุมชนโดยรอบ มหาวิทยาลัยพะเยา: กรณีศึกษาตำบลแม่กา จังหวัดพะเยา *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่* 9(3), 178-190.

ชลนิษา สาระพล (2540) การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเมือง โดยรอบมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางผังเมือง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ณตมณีย์ อุสุวรรณทิม. (2546). การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของชุมชนรอบมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ณรงค์ เส็งประชา (2523) สังคมวิทยาชนบทและเมือง. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์.

ดารณี ถวิลพิพัฒน์กุล. (2541). กระบวนการเป็นเมืองกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประเทศกำลังพัฒนา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เทศบาลนครหาดใหญ่. (2562). *ประวัติเทศบาลนครหาดใหญ่*. ค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2562, จาก: https://www.hatyaicity.go.th/content/history_muni

นัทธนัย ประสานนาม. (2557) Memory in Culture. *วารสารมนุษยศาสตร์*. 21(2), 297-307

ปรีชา คูรินทร์พันธ์. (2545). *สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรนิภา อ่อนเกิด. (2550). *การขยายตัวของเมืองต่อวิถีชุมชนตำบลท่าทราย เขตเทศบาลนครนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

รตภาพร สุขแก้วมณี. (2546). *การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและแบบรูปการตั้งถิ่นฐานในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา หลังการสร้างถนนลพบุรีราเมศวร์*. วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ การวางแผนการตั้งถิ่นฐานมนุษย์ ภาควิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

วรรณรินทร์ พัฒนอะเนก. (2543). *วิวัฒนาการชุมชนและการผังเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์รังสิต. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. (2556). *กระบวนการกลายเป็นเมืองในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.

สุเทพ สุนทรเกสัช. (2540). *ทฤษฎีสังคมวิทยาร่วมสมัย พื้นฐานแนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาและวัฒนธรรม*. เชียงใหม่: โกบอลวิชั่น.

สุวัฒนา ธาดานิติ. (2547). *เอกสารประกอบการสอน ชุดวิชา ยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Eames; Edwin and Goode, Judith Granich (1977). *Anthropology of the City : An Introduction to Urban Anthropology*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall

Erl, Astrid. (2011). *Memory in Culture*. Translated by Sara B.Young. London: Palgrave Macmillan.

Gould, Julius and Kobb, William L. (1964). *A dictionary of the social sciences*. New York: Free Press of Glencoe. Retrieved on Jan 20, 2020, from: <http://www.dpt.go.th/Sub-web/itdb/txt/pop/urban4.htm>

บุคลากรกรม

จำศักดิ์ คนคอน, สัมภาษณ์วันที่ 20 ตุลาคม 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

เจ็ญงค์ ร้านของชำ, สัมภาษณ์วันที่ 14 พฤศจิกายน 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

นงนภัส ชายของตลาดศรีตรัง, สัมภาษณ์วันที่ 7 ธันวาคม 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ป้าจิรา ไก่ทอด, สัมภาษณ์วันที่ 12 พฤศจิกายน 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ป้าณี ดูแลหอพัก, สัมภาษณ์วันที่ 10 สิงหาคม 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ป้านา, สัมภาษณ์วันที่ 7 ธันวาคม 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

พีนภา ร้านเสริมสวย, สัมภาษณ์วันที่ 14 พฤศจิกายน 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

พี่สนธยา รปภ. ม.อ., สัมภาษณ์วันที่ 12 ธันวาคม 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

พี่สลิม, สัมภาษณ์วันที่ 15 พฤศจิกายน 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

พี่เสรีญ ทุ่งงาย, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

เพียงเพ็ญ เจ้าของหอพักและบ้านเช่า, สัมภาษณ์วันที่ 14 ธันวาคม 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ยายเกี้ยว สาวสูงวัย, สัมภาษณ์วันที่ 7 พฤษภาคม 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ยายจัน, สัมภาษณ์วันที่ 7 พฤศจิกายน 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ยายละไม, สัมภาษณ์วันที่ 20 มิถุนายน 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ยายแห่วง, สัมภาษณ์วันที่ 20 มิถุนายน 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ยายให้, สัมภาษณ์วันที่ 7 พฤษภาคม 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ลุงกร ร้านขายข้าวแกง, สัมภาษณ์วันที่ 14 สิงหาคม 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ลุงจำ ปราชญ์ชาวบ้าน, สัมภาษณ์วันที่ 7 พฤษภาคม 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ลุงชอบ, สัมภาษณ์วันที่ 20 มิถุนายน 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ลุงเซน ชัยภูมิ, สัมภาษณ์วันที่ 20 ตุลาคม 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ลุงทอง, สัมภาษณ์วันที่ 20 มิถุนายน 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ลุงทิม ชัก ออบ รีด, สัมภาษณ์วันที่ 14 เมษายน 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ลุงสุพจน์, ทุ่งโดน สัมภาษณ์วันที่ 15 กันยายน 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ลุงเสวียน, สัมภาษณ์วันที่ 7 พฤษภาคม 2556 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ลุงหมัด ชัก ออบ รีด, สัมภาษณ์วันที่ 14 เมษายน 2562 ที่ชุมชนทุ่งรี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา